

James Salter i l'autoajuda

Fa uns mesos L'Altra va publicar un llibre que haurien de llegir tots els escriptors (publicats, inèdits, futurs, novells i frustrats). Em refereixo a *L'art de la ficció*, de James Salter, que ha aparegut amb un llarg pròleg d'Eduard Márquez que és una altra meravella. Sospiro que els escriptors no es plantegen com escriuen fins que algú els ho pregunta o ho han de convertir en una classe

o una conferència. Llavors semblen els éssers més autoconscients del món, però potser és perquè s'ho han hagut de preparar.

Eduard Márquez recopila consells d'escriptors, sovint contradictoris. Ken Follet i John Grisham posen l'èmfasi en la planificació de l'argument, i com que els seus llibres no em fan el pes penso que no cal planificar tant. Però llavors llegei-

xo que Patrick Modiano i Javier Marías escriuen sense saber on va el llibre, i com que tampoc m'entusiasmen trobo que potser sí que cal una ruta prèvia. Finalment, em quedo amb Don De Lillo: "La gent pensa que un té complet l'esquema del llibre quan s'asseu a escriure, però molt sovint el que tens al començament és ben poc."

Després llegeixo que, segons el meu admirat Stephen Vizinczey, cal llegir una novel·la unes cinc vegades per comprendre'n l'estructura, i penso que quan em jubili li faré cas. A continuació descobrijo que a António Lobo Antunes li agrada llegir llibres dolents, i penso: ara entenc els seus, de llibres. Trobo que els llibres dolents ajuden al principi, però arriba un moment que fan més mal que bé.

Diu James Salter que per escriure cal resistència i coratge, i encara hi afegeix la perseverança. Segons Robert Walser, la fórmula seria: "Paciència per encaixar els fracassos, constància per superar-los i disciplina per aprendre'n." I sí, es cert a l'hora d'escriure però també a l'hora de tirar endavant qualsevol altra disciplina, qualsevol compromís seriós. De fet, els consells que ens han d'ajudar a escriure no són gaire diferents dels que ens han d'ajudar a viure.

Potser els manuals d'escriptura són una forma sofisticada dels llibres d'autoajuda. Per això Márquez, comentant Salter, recomana humilitat, llibertat i treball constant. "L'atzar em proporciona el que necessito", diu Joyce, i de cop i volta més que un escriptor d'avantguarda sembla un guru budista. Ben mirat, la màxima machadiana "*Caminante no hay camino, se hace camino al andar*" serveix tant per escriure una novel·la com per afrontar el futur en general. Amb una diferència: al contrari que la vida, la novel·la la podem corregir. *

James Salter
fotografiat al
despatx de la
Universitat de
Virginia, als EUA
DAN ADDISON

R

Robert Walser
afirma que cal
"paciència
per encaixar
els fracassos,
constància
per
superar-los i
disciplina per
aprendre'n"

Les estrelles de l'art antic

En el darrer article em vaig referir a les estrelles de l'art contemporani. M'ha semblat que ara tocava dir alguna cosa sobre els mestres antics, perquè avui també n'hi ha que són estrelles, encara que en el passat no sempre van brillar com ara.

Delimito el camp als grans artistes de les arts visuals dels segles XVI al XVIII. Qui són els clàssics de sempre, els que han mantingut al llarg dels segles la més alta estimació sense gaire oscil·lacions? Leonardo, Rafael, Giorgione, Ticià, Rubens... són alguns

dels creadors que compleixen aquestes condicions. Ara bé, qui són els artistes del passat que avui, a principis del segle XXI, ocupen el lloc més alt d'estima, interès i valoració, els que omplen més pàgines en publicacions i diccionaris de caràcter especialitzat? Els noms canvien, perquè els mestres antics que més brillen en el firmament artístic actual segurament són Miquel Àngel, Caravaggio, Rembrandt i Goya. Tots ells van tenir una reputació pòstuma amb notables oscil·lacions, i la seva obra va ser objecte de no poques crítiques. La seva pintu-

ra va ser injuriada en moltes ocasions. En el cas de Goya, també el seus gravats. És excepcional el cas dels aigüesforts de Rembrandt, elogiats i admirats contínuament durant segles, fins i tot per aquells que criticaven la seva pintura. Aquests darrers artistes no coincideixen amb els que van mantenir una reputació més alta i constant al llarg dels segles. Avui es prefereixen els rebels. El classicisme no ha estat el valor dominant de l'art del segle XX, sinó la innovació, la provocació i la rebel·lia. Com sempre, el present construeix el passat. *